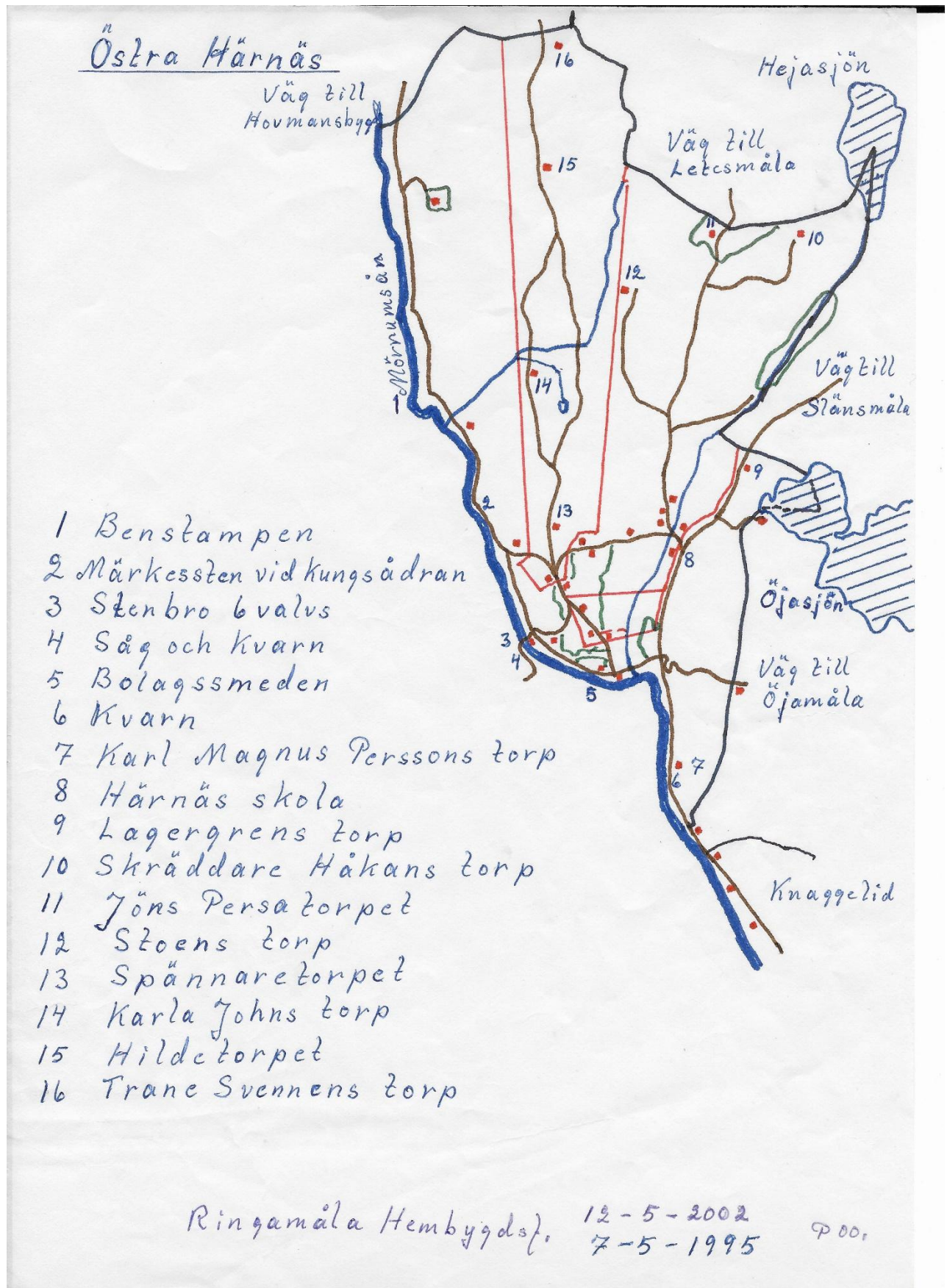

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

Framtagen av Ringamåla Hembygdsförening, Per-Ove Olsson

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

Härnäs by

Ortnamnet anses härröra från fågeln häger och näs som är lika med udde.

Gårdarna ligger på ett höjdparti, vilket skjuter fram som ett näs mellan Mörrumsån och bäcken från Hejasjön, Hejasjöbäcken.

1872 bodde i Härnäs 98 personer.

Nr 1 Benstampen

Nr 2 Märkessten vid Kungsådran

Nr 3 Stenbro – 6 valvs

Nr 4 Såg och kvarn

Nr 5 Bolagssmeden

Torp/Smed	Peter Johan Andersson	född 1853 i Listerby församling
Hustru	Anna Mari Svensson	född 1857 i Agerum församling
Barn	Axel Ferdinnd	född 1883 till Amerika 1907
	Ernst Gottfrid	född 1888 till Karlskrona 1909
	Ebba Ottolina	född 1890 till Amerika 1910
	Arvid Ido	född 1893 till Karlshamn 1908
	Ada Elisabet	född 1895 " " 1913
	Anna Ingeborg	född 1898 " " 1913

Familjen kom till Härnäs 1896. Anna Mari dog 1903. Övriga familjen till Jämshög 1904.

Nr 6 Kvarn

Nr 7 Karl Magnus Perssons torp

Torpare	Karl Magnus Persson	född 1852 Asarum församling
Hustru	Hanna Svendotter	född 1848 Asarum församling
Barn	Julius	född 1878 till Amerika 1896
	Oskar Vilhelm	född 1882
	Martin Teodor	född 1888

Familjen flyttade till Knaggelid 1896. Oskar flätade potatiskorgar av ene. Bröderna tyckte mycket om att läsa, så de fyllde huset med böcker och tidningar. De var också nyfikna på vad som hände i bygden, så de kallades för "Knaggelid allahanda".

Nr 8 Härnäs skola

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

Nr 9 Lagergrens torp

Torpare	Karl Persson Lagergren	född 1865 i Jämshög församling
Hustru	Elna Svensson	född 1863 i Jämshög församling
Barn	Fridolf	född 1887
	Frida	född 1889
	Hilma	född 1891
	Hulda Charlotta	född 1893
	Ivar	född 1897
	Adora	född 1900

Familjen kom från Kyrkhult 1899, flyttade till Asarum 1908.

Nr 10 Skräddare Håkans torp

Torpare	Håkan Olsson	född 1862 i Asarum församling
Hustru	Karolina Johansson	född 1860 i Asarum församling
Barn	John (hennes)	född 1884
	Karl Herman	född 1898
	Bernt Ivar	född 1903

Håkan kom från Hoffmansbygd 1897, som dräng till Härnäs. Gifte sig med Karolina, som bodde ihop med sin mor Sissi Svendotter "Häger" (blind) änka efter sjökaptan Johan Frid Månsson Häger. Sissi dör 1900. Karolina dör 1917, Håkan 1931

Nr 11 Jöns Persatorpet

Torpare	Jöns Persson	född 1840 i Asarum församling
Hustru	Elna Bengtsdotter	född 1841 i Jämshög församling
Barn	Johanna	född 1870
	Julius	född 1871
	August	född 1874
	Ida	född 1877

Kommer från Letesmåla 1875 och blir torpare i Härnäs.

Elna dör 1904, Jöns bor kvar på torpet och 1910 är alla barn utflugna. Jöns dör 1920 på torpet.

Nr 12 Stoens torp

Torpare	Nils Johan Karlsson	född 1864 i Asarum församling
Hustru	Johanna Olsdotter	född 1858 i Åryd församling
Barn	Alma	född 1884
	Anna Emalia	född 1893
	Viktor Robert	född 1896
	Amy Natalia	född 1898
	Irma Gunborg	född 1901 död 1901
	Amanda Evelina	född 1903
	Ester Elina	född 1905

Familjen kommer från Åryd 1903. Familjen bor i Härnäs till 1908 då de flyttar till Ysnamåla

Nr 13 Spännaretorpet

Torpare	Olof Persson	född 1843 i Jämshög församling
Hustru	Elna Nilsson	född 1845 i Asarum församling

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

Barn	Carl Magnus	född 1868	till Jämshög 1886
	Peter Johan	född 1870	till Kalmar 1888
	Julle	född 1872	dog 4 år gammal
	Carolina	född 1875	till Östersund 1894
	Ida	född 1878	till Östersund 1898
	Julius	född 1881	till Söderhamn 1899
	Nils Olof	född 1884	dog ett år gammal
	Frida	född 1887	till Amerika 1902

Familjen flyttade från Almundsryd till Härnäs 1876, de hade då fyra barn, fick ytterligare fyra i Härnäs. Ingen av dem stannade kvar i Ringamåla.

Nr 14 Karla Johns torp

Torpare	Johan Karlsson	född 1845 i Asarum församling
Hustru	Elsa Mattisdotter	född 1849 i Almundsryd församling
Barn	Albert	född 1874 till Karlstad 1902
	Carl Johan	född 1876 blir sjöman
	Anna	född 1879 till Sölvesborg 1898
	Sven	född 1881
	August	född 1885 till Amerika 1900
	Bernt Julius	född 1891 till Amerika 1907

Johan o Elsa gifter sig 1873 och blir torpare i Härnäs.

Sven Johan blir kvar på torpet tillsammans med sin mor, hon dör 1927, han bor kvar tills 1950-talet.

Nr 15 Hildetorpet

Torpare	Johan Karlsson	född 1862 i Asarum församling
Hustru	Helena Gustavsdotter	född 1854 i Sandsjö församling
Barn	Oskar Elof	född 1884 hennes son
	Julia	född 1888
	Karl Johan	född 1889 urmakare i Kyrkhult
	Sven Olof	född 1892
	Julius Gotthard	född 1894

Johan o Helena gifter sig 1887 och blir torpare i Härnäs till 1906 då Helenas son Oskar gifter sig med Hilda Och övertar torpet.

Hennes son	Oskar Elof	född 1884 se ovan
Hustru	Hilda Sofia	född 1883 i Ronneby församling
Barn	Maria Elisabeth	född 1903
	Karl Ivar	född 1907
	Edla Viktoria	född 1909
	Elsa Helena	född 1911
	Greta Ingeborg	född 1920

Snickaren Oskar rymmer 1914 till Särna, arbetar b.a. som stenarbetare, och dör där 1940.

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

Nr 16 Trane Svennens torp

Torpare	Per Jönsson	född 1777 i Almundsryd församling
Hustru	Martha Nilsdotter	född 1785
Barn	Inga	född 1812

Var torpare i Härnäs 1812—1830 då Sven Nilsson gifter sig med dottern Inga och övertar torpet.

Torpare	Sven Nilsson (trane sven)	född 1800 i Asarum församling
Hustru	Inga Persdotter	född 1812 i Asarum församling
Barn	Nils	född 1831
	Maria	född 1835
	Inga	född 1838
	Martha	född 1841
	Carl Johan	född 1843
	Per	född 1846
	Pernilla	född 1853

Torpare här 1830 - 1861

Han dör 1861 på torpet. De flesta barnen var då utflugna, Inga och två döttrar blir inhyse hos gårdsänkan Elna Persdotter i Härnäs, Inga dör 1892.

Framtagen av Ringamåla Hembygdsförening, Nils-Erik Svensson och Kalle Karlsson, utifrån torpvandringar, material som Per-Ove Olsson samlat på sig, samt släktuppgifter från gamla kyrkböcker via ArkivDigital. Torpen som är beskrivna ovan är utmärkta av Ringamåla Hembygdsförening.

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

Östra Härnäs by

Trane-Sven (1) Sven Nilsson föddes 1800. Han blev allmänt kallad Trane-Sven, namnet Tran ärvde han efter sin fader. Torp nr 16 ovan.

Trane-Sven bodde längst norrut i byn strax intill gränsen mot Hovmansbygd i ett litet torp.

Husgrunderna och gårdsgårdarna finns kvar och är utmärkta av Ringamåla Hembygdsförening.

Sven var konstnärligt lagd och blev känd för sina kistebrev och bonader. En del av hans alster finns bevarade bl a på Karlshamns museum. Bonaderna målade han både i sitt hem och ute på gårdarna. Han tros också ha målat mönster i Blekingesöm åt befolkningen i Ringamålatrakten, bl a de speciella "Ringamåla hängkläden".

Han var även verksam som kistemålare, "han gick omkring och präntade invändigt i kisteloken".

En kista målad av Trane-Sven finns bevarad i Ringamåla hembygdsförenings museum, Nissagården i Slänsmåla.

Bonad målad av Trane-Sven. Inridandet i Jerusalem. 1828

Från ca 500 m norr om järnvägsbron och bygränsen i norr mot Hovmansbygd är strandpartiet smalt. Det begränsas av ån och en brant, stenig och svårtillgänglig sluttning. Området kallas **Rövarebacken (2)**.

Vid Rövarebacken är Mörrumsån ganska bred, ån flyter lugnt och stilla. Det nästan stillastående vattnet kallas **Rövarehölen (3)**.

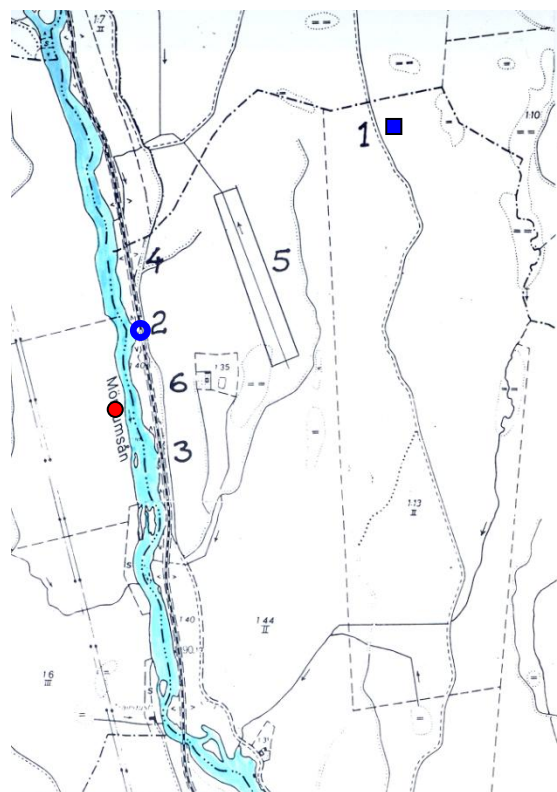
Höl är ett vanligt namn på lugnvatten i åar och vattendrag.

Strax söder om bygränsen mot Hovmansbygd är järnvägsbanken bredare. Här låg en **lastkaj med ett stickspår (4)**.

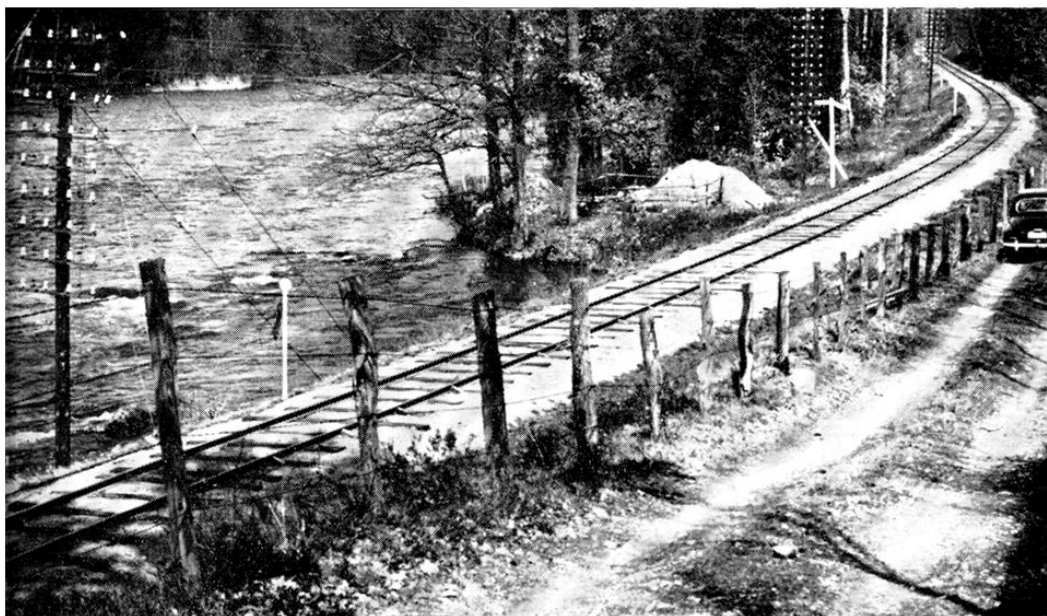
Det var en lastplats som användes för transport av bränntorv från **torvmossarna (5)** öster om stickspåret. Torvbrytningen pågick från första världskriget till omkring 1920. Som mest arbetade ett 50-tal personer vid torvmossen.

En granitskoning finns kvar på sluttningen. Stenen från lastkajen togs bort och skänktes av Sydkraft 1983 till Kyrkhults kyrka. Stenen användes till kyrkogårdsmuren vid kyrkan.

Slåttermark (6). Förr nyttjades flackare partier av stränder som ängsmark. Höet som slogs förvarades i hölador på ängen. Här har legat en lada omkring 5 x 5 m, delar av stengrunden finns kvar.

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

järnväg, landsväg och telefonledningar, kommunikationsmedel från skilda tider.

Härnäs by

Förleden här i **namnet** innehåller fågelbeteckningen häger. Näs är lika med udde. Gårdarna i Östra Härnäs ligger på ett höjdparti, vilket skjuter fram som ett näs mellan Mörrumsån och bäcken från Hejasjön, Hejasjöbäcken.

Östra Härnäs ligger i Ringamåla socken

Namnet på **båtsmännen** i Härnäs var **Häger**. Båtsmanstorpet låg omedelbart nordväst om bykärnan. Torpet brann ner 1945. På dess plats finns idag ett fritidshus.

I **1671 års jordrevningsbok** (jordrevning är kartläggning och värdering av mark för skattläggning) är Härnäs ett 7/8 kronohemman som räntar (betalar skatt) tre daler och 17 öre. Hemmanet var också skattlagt för laxfiske i Mörrumsån. Dessutom betalades salpeterskatt, koppskatt, kyrkotionde, biskopstionde, likstolspeng och hästehållspenningar, samt årligen landgillen för en skvaltekvärn uti Mörrums å.

Som hemmanets skyldighet ingick även timmerkörslor till skeppsbyggeriet i Karlshamn.

Till Östra Härnäs hörde bland annat "godt mulbete, Bökeskog och någon Ekeskog till 20 Svins Ollon, surskog til förnödenhet, jemväl godt Laxfiske uti Mörrums Å och et litet Karduse satt uti Öyasjön såsom ock en liten Åhlevarma med en qvarn uti Mörrums Å". Hemmanet kunde föda 20 st boskap, 2 hästar, 12 får, 16 getter och 18 svin.

Enskifte ägde rum i Östra Härnäs 1817-19 och fastställdes 1824. I byn fanns fyra gårdar, två av dem fick flyttas ut medan två stannade kvar på sina gamla platser.

Ett lertag, sju sandtag, båtsmanslyckan, en kvarnplan och en lastageplats, Brobacken vid Mörrumsån, fastställdes som byns samfälligheter. Även vägarna inom byn skulle vara gemensamma. Stads- och kyrkovägarna skulle vara 10 alnar breda med diken på vardera sidan.

Östra Härnäs - Torpinventering 2002-05-12 o 1995-05-07

Stenvalvbron.

Bron ligger på gränsen mellan Olofströms och Karlshamns kommuner.

Över Mörrumsån fanns förr ej broar som nu.

På enskifteskartan från 1817-19 finns ingen markerad.

En gångbro av grova timmerstockar som vilade på stenkar i åbotten, har dock funnits en gång.

Märken efter dessa stenkar syns än idag några meter norr om den nuvarande stenbron.

Den nuvarande vackra stenvalvbron över Mörrumsån byggdes på 1850-talet av lantbrukare Per Jönsson som ägde gårdar på ömse sidor om Mörrumsån.

Lasta.

Mörrumsån har genom tiderna utnyttjats för transporter. I partiet mellan Hovmansbygd och Härnäs har man varit tvungen att forsla gods till lands på grund av starka strömmar och forsar i ån.

Vid omlastningsplatserna där varor lastats från båt till forar och tvärtom kallades lastor. Det finns en sådan i Ebbemåla och en i Östra Härnäs, den senare kallades **Brobacken**. Denna, som var en samfällighet, låg ungefär vid skräddare Hörbergs hus och var på ett halvt tunnland.

Vid infarten till Knaggelidsvägen fanns förr ett led eller grind. Det kallades *havaledet* och skulle hålla de på den tiden vanligen lösgående kreaturen på plats.

Vid enskiftet 1824 nämns platsen *Södra vångs grind*.

Öster om grinden fanns *Oxhagen*.

Skräddaren i Härnäs. Augusta Hörberg född 1869 på Sirkön, Urshult och hennes son Gunnar Hörberg bodde vid ån. De var båda skickliga skräddare och anlätades flitigt av både lokalbefolkningen och närboende.

Öster om skräddarens låg **Hörbergs håla**, ett lugnvatten i åkröken. Detta utnyttjades som badplats bland andra av skolbarnen i Härnäs skola. Namnet kom av skräddare Hörberg.

Åmad

Längs med och intill Hejasjöbäcken som rinner ut i Mörrumsån öster om bycentrum finns en betad åmad. Det är ett kalt kärrområde med högstarräng och blåtåteläng som vegetationstyper innehållande arter som kärrslilja, pors, brunven, blåtåtel, kråklöver, blodrot och bladvass.

Det är en av de få allttjämt hävdpräglade åmader i länet. Hävden har dock i det närmaste upphört under senaste åren.